Rimaszombat, 1887. szeptember 11. 37. szám. Nyolczadik évfolyam

Szerkesztőségi iroda:
R.-Szombat, Losonczi-utcza 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési dij:
Egész évre . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:
R.-szombat, Losonczi-utcza 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és fel-zólamlások.

Hirdetési dij:
Egy négyhasábos petitsor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdij: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:
Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonczi-utcza 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legczélszerűbben posta-utalvány utján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1887. szeptember 10.

Megyénk rimaszécsi járása községeinek nagyobb részében igen üdvös mozgalom indult meg azon czélból, hogy tüzveszély esetén oltáshoz alkalmas eszközökkel legyenek ellátva.

Örömmel üdvözöljük e mozgalmat s nagyon óhajtjuk, hogy napról-napra nagyobb mérveket öltsön, de nem hisszük, hogy vizszivók, fecskendők, hágcsók stb. — egy magukban — a kivánt eredményt biztositani tudnák. Szükségesek ugyan ezek a már előállott vész megszüntetéséhez, de lényegesebbek ezeknél azon intézkedések, melyek a veszedelmet lehetőleg megelőznék.

Előttünk a szomoru példák. A többek közt ime legközelebb elszomoritó esete Jolsvának, hol katonaság, ügyes tüzoltók, jó eszközök s minden erőfeszités mellett is, pár óra alatt egy egész utczáról seperte le a lángtenger mindazt, mit az emberi szorgalom éveken át gyüjtött. Ez eset is a mellett bizonyit, hogy a tüzrendőri felügyelet szigoru keresztül vitele volna első sorban szükséges ahoz, hogy a tüz kitörése meggátoltassék. De épen ez az, a mi legtöbb községeinkben nagyon, de nagyon elhanyagolt állapotban vár a vezető kézre, mely nélkül még a legjobb oltószerektől sem lehet várni valami nagy, általános javulásra vezető eredményt.

Hogy mi mindenben hiányos nálunk — hazánkban — a tüzrendőri felügyelet faluk és városokon, azt e helyen elő nem sorolhatjuk, de főbb vonásaiban jelezni kivánjuk azon reményben, hogy az intézők között lesznek olyanok, kik figyelemre méltatják szerény észrevételeinket, habár nagy részben csak ismételjük azt, mit nem oly régen elmondottunk.

Mindenekelőtt már maga gazdálkodásunk modora rejti magában a tűz állandó veszedelmét. Csűr, pajta, ól veszi körül a házakat nemcsak falun, de gyakran városban is, tele száraz, nyáron gyulékony anyagokkal. — Ezt megengedni nem volna szabad, a mint hogy tilos is, azon kormányrendelet szerint, mely — ha jól emlékszünk még a 60-as években lett kibocsátva; tilos különösen városokban. Például városunk tanácsa már többször elrendelte, hogy a csürök a házak közül eltávolittassanak; — hogy az uj tedelek, cserépzsindelyből készittessenek. S mi történt? Az, hogy egyetlen csűr sem lett kitelepitve még a tagositás keresztülvitele után sem; hogy az ócska fedelek szépen megujittattak és ismét fazsindelylyel, a miben maga városi hatóságunk járt jó példával legelől.

Ugyancsak a fentebb idézett kormányrendelet kötelességükké teszi különösen a rendőrhatóságoknak, hogy, főleg nyári időn át, szoritsák a háztulajdonosokat, bérlőket, hogy udvarukon nagy mennyiségü vizzel teli edényeket tartsanak, a keletkező tűz lehető gyors elfojthatása végett.

S mi történik? Az, hogy ha végig megyünk egy-egy falun, avagy városon, nem találunk tiz oly udvarra, mely ellátva lenne ilyen vizkészlettel. Ellenben látjuk, főleg az előbbi helyen, hogy boglyák, asztagok és kazlak érintkeznek a lakóházak ereszével. Erélyes felügyelet mellett mindez nem volna lehető, mert az üdvös rendelkezések nem maradnának csupán a papiron.

De van a tüzveszélynek más forrása is, melynek ellenőrzése aránylag szintén vajmi kevés. A gyermekek gondatlan felügyelete. Bebizonyitott tény, hogy falusi gazdáink a gyermekek őrizetével törődni sehogy sem akarnak; hogy a gyermek nyári menhelyek felállitása megyénkben nem szorgalmaztatik, vagy legalább nem olyan erélylyel, mint azt, az ezen gondatlanság folytán naponkint ismétlődő szerencsétlenségek megszüntetése végett, még a falusi birótól is megvárni lehetne.

Igaz, hogy ezeken kivül a tüz keletkezésének más-, természetes, avagy erőszakos oka is lehet, de mégis gondatlanságunk gyujtja fejünkre leggyakrabban a ház fedelét.

Egyébiránt nem szükséges mondanunk, hogy a már beállott tüzvész elfojtására csak akkor alkalmasak még a legjobb eszközök is, ha van, ki azokat ügyesen, szakértelemmel kezeli. Nagyon jó az a fecskendő, mely távolra és magasra lövelli a viztömeget, de még jobb, ha az a viz oda tör, a hol oltania kell. — Mit ér a legszebb, a legjobb fegyver, ha nincs a ki ügyesen tudjon vele bánni? „Tüzoltó“ kell ahhoz, ki ha nem zsinóros egyenruhában is, de értsen a szerek használatához. Ilyen egyénekből álló társulatra volna szükség minden faluban, melyet egy kis jóakarattal, bizony könnyen össze lehetne hozni. De hát ez az ügy is el van hanyagolva, — a városok közönségének sem mindenike igyekszik buzditó példával hatni a falukra.

Nagyjából ezekre kellene tehát forditani a figyelmet: szigoru tüzrendőri felügyelet, gyermekmenhelyek és községenkint tüzoltó csapatok. Nem hisszük, hogy ezek nélkül a tüzoltószerekkel a tüzkárok számát jelentékenyen csökkenteni lehessen.

Közgazdászat.

A buza csávázásáról.

A gazdák előtt általánosan ismeretes a buza magvak üszgös állapota, mit is közönségesen „üszögösnek“ a kereskedők pedig „Spitzbrandig“-nak neveznek. Német elnevezése különösen jól adja viszsza a fogalmat, amennyiben cséplésközben az egészséges magvak szőrös végeire üszög por rakódik, mely szabad szemmel is látható és spóráknak — az üszög gomba magvainak — nevezhetők. Ha ilyen üszkös magot használunk vetésre, akkor a termésünk is üszögös lesz. Mint Linhard tanár mondja „a haladó gazdasági tudomány már rég talált ez ellen orvosságot; azonban ha meg is van az orvosság, ha alkalmazzuk is, nem mindig használ, mert annak mikénti módja iránt, még sok tekintetben hiányzanak megfelelő alapot biztositó kisérletek.“

Igen sok, jeles gazdának pontos kisérletei után mégis azt mondhatjuk, hogy e bajnak eleje vehető, s nem is okoz sem nagy fáradságot, sem nagy költséget. Igen czélszerü, ha a csávázás teljesitésénél magunk is jelen vagyuk, s nem egyedül a cselédekre bizzuk, kik azt, mint ugy is „nem hasznosat“ a legnagyobb felületességgel s igy eredménytelenül fogják teljesitenek.

Üszög ellenes szer igen sokféle van ajánlva, de legczélszerübbnek találtatott — már olcsóságánál fogva is — a kék gálicz, melynek vizzel való oldatát használjuk csávázásra. Ha az oldat a kellőnél erősebb, akkor ez által megromlik a magvak csiraképessége, a vetésünk felette ritka lesz; ha pedig az oldat gyenge, akkor csávázásuk eredménytelen, mert a spórák életképességét nem öli meg. Hogy hány % oldatot használjunk, az a szerint változik, hogy a cséplés mily módon lett eszközölva. Gőzcséplőgép dobja az erős ütések folytán repedéseket hoz létre a buza szemeken, melyen keresztül az oldat behatol és a csirázó

TÁRCZA.

Füzi Bertalan.

I.

Erdőkkel szegélyzett magas sziklabérczen,
A Füziek vára állott réges-régen.
Zajtalan örömnek volt e lak tanyája,
Repkényből fonódott koszoru falára.

Kanyargó patakesa gyürüzött előtte,
A sok szomorufüz partjait benőtte;
Csacsogó habokra ráborult az águk,
Mintha hallni vágynák szelid susogásuk.

A kastély urának ezen idő tájban,
Nagy hire, jó hire volt egész országban.
Érdemét Báthory akként jutalmazta.
Hogy székely falvait birtokába adta.

Elmerengve járdalt tágas teremében,
Olthatlan tüz égett szerelmes szivében;
A szép göndör fürtök vállára omoltak.
Ajkai vidáman, büszkén mosolyogtak.

Nagy dolog . . . szép dolog volt készülő félbe',
Sürgölődött a lak mindegyik cseléde.
A komor kastély meg egyre-másra szépült . . .
Füzi Bertalan az esküvőre készült.

II.

Udvarhely megyének szép kies vidéke.
Lágy öröm s gyönyörnek lőn tanyája, fészke.
Székely-Kereszturnak legbájosabb lánya
Ifju vőlegényét szivepedve várja.

Karcsu termetére ölté diszruháját,
Rátette hajára fehér koszorúját;
Fehér koszorunak mindenik virága
Olyan igen illik, szüzi homlokára!

Lombos árnyas erdők dalló fülmüléje,
Eredj véle nyájas, édes csevegésbe.
Tarka nefelejcsek, oda lenn a halmon,
Mondjátok vidáman: „Üdv, boldog menyasszony!..“

...„Üdv boldog menyasszony!..“ lomb, szellő susogja;
Markházi leánya hallja álmodozva . . .
Egy rövid imára nyitja meg a száját:
„A boldog arának érje üdv a párját!

Majd ifju lelkében titkos érzés ébred . . .
Sötétkék szemével a távolba mélyed — —
Poros uton délczeg lovag tart feléje . . .
„Ez ő!... Ez Bertalan!...“ sugja szivecskéje.

III.

Meg volt az esküvő, meg a lakadalom,
Hetedhét országra szólott a vigalom!
Magas sziklabérczen a Füziek vára
A szép Sámuellát kebelébe zárta.

Van-e sziv, van-e nyelv, mely azt kibeszélje,
Az ifju házaspár napjait mint élte?...
Búgó vad gerliczék, szelid galambpárok,
Nem . . . soh'sem lehetnek boldogabbak nálok!

Való-e, igaz-e, ti égi tündérek,
Edeneitekről szóló bájregétek?
Ha való!... Ilyen volt a Füzi-vár képe,
Mely a földi mennyet zárta kebelébe!

De multak az évek — hervadt a fa lombja...
Bú vetett árnyékot az örömnapokra —
Oh, hogy akkor bánik rútul a sors vélünk,
Mikor a jövőtől legtöbbet remélünk!

A boldog családot — haj, ki hitte volna —
A rokonság egyszer kényes perbe fogta.
S minthogy Báthory is a pártjukhoz állott,
Füzi nyugodalma örökre elszállott.

Ez hát a jutalmam, ez tehát a bérem,
Ezért folyt annyiszor csatákban a vérem,
Hogy mit a fejdelem balkezével nyujta,
Azt most jobb karával titkon visszahuzza?!...“

Haragos felhő szállt magas homlokára,
Nem mosolygott többé neje szép szavára,
Hiába csókolta, hasztalan ölelte,
Ifju délczeg férjét föl nem derithette.

Egy napon a várur — mert boszura vágyott —
A székely fölkelők soraiba állott.
Midőn Sámuella értesült tettéről,
Fájó köny gördült ki sötétkék szeméből.

— „Oh, régi szép napok!... tündér aranyálmok!...
Zokogva sir lelkem, ha gondolok rátok.
Eltünt nyugodalmam... megtört erős hitem,
Puszta, kietlen lett szegény árva szivem!...“

Zizegő levélke sóhajt le az ágról,
A szép Füzinének arcza egyre sárgul;
Mint hatalmas cserfa, ha a vihar érte,
Dőlt le a boldogság oltára keblébe.

Èj szállt a vidékre, éj borult a várra,
A lak asszonyának elrepült az álma.
Elrepült az álma, vetetlen az ágya,
Várakozik a jó Carigli atyára.

Lázas-beteg lelke gyónni akar néki,
Megkönnyül, meggyógyul, ugy hiszi, ugy véli,
Elszáll a boru majd családi egéről,
Lehull a pokol-var szeretö szivéről.

Zúg az éji vihar, suhog sötét szárnya,
Komor alak lép most a nő szobájába.
Oh, ki megjelent e családi szentélyben,
Nem lakik annak rút szenvedély szivében!

— „Tisztelendő atyám,“ — szól a lak asszonya, —
Az én beteg lelkem' szörnyü teher nyomja!

képe siget tönkre teszi. Nagyon természetes ennek folytán, hogy az ilyen vetőmagból többet kell számitanunk, s azért czélszerübb lesz kézzel vagy ló által csépelt buzát csávázásra használni s azt következőleg teljesiteni:

Egy fél kgram kékgáliczot porrá törve feloldunk 1 liter forró vizben. Ennez oldat azután beöntetik 1 hliter vizet tartalmazó kádba, s miután azt már jól felkavartuk, öntjük abba a csirázandó buzát, még pedig a fenti számnak megfelelőleg két hectolitertől egész két és fél hlig. A buzának az oldatba való beleöntése lassan történjék, hogy igy a könnyü szemek, a felszinre kerülvén, eltávolithatók legyenek.

Országunk legjelesebb gazdáinak egyhangu véleménye eme csávázási eljárás felett az, hogy ilyen módon az üszög által okozott kár lényegesen redukálódnék, a kicsépelt üszög mentes termény ára emelkednék, s ennek folytán a nemzeti vagyon gyarapitásához lényegesen hozzájárulnának. Nemcsak tehat saját jól felfogot érdekünkben, de a haza érdekében is ezt, s igy tenni kötelesség.

Grasseli Miklós.

Időleges gyümölcskiállitás (gyümölcsvásár) 1887. év október havában.

1. A budapesti kereskedelmi muzeum, helyiségeinek (nagy iparcsarnok) időleges kiállitások számára fentartott részében gyümölcskiállitást, illetve gyümölcsvásárt rendez, mely folyó évi október hó első napjaiban megnyittatik és ugyane hó 31-én bezáratik.

2. E gyümölcsvásár czélja:

a közönséget Magyarország téli gyümölcsfajaival és beszerzési forrásaival megismertetni, a hazai gyümölcs kelendőségét előmozditani és annak uj piaczokat szerezni.

3. A kiállitás tárgyai:

alma, körte, birs, lasponya stb.,
dió, mogyoró, mandola és gesztenye,
gyümölcsfák, gyümölcsesomagolási eszközök.

4. A muzeum igazgatósága kizárólag gyakorlati czélokat tartván szem előtt, csupán oly gyümölcs beküldését óhajtja, mely minőségénél, vagy a termelés mennyiségénél fogva nagyban eladásra és kivitelre alkalmas.

Ennélfogva felkéretnek a termelők, hogy csak oly gyümölcsöt jelentsenek be, melyből nagyobb készlet felett rendelkeznek és a melyre nagyobb megrendeléseket elfogadhatnak. A legkissebb mennyiség, mely beküldhető: almából, körtéből, birsalmából 100 darab, a többi gyümölcsfajokból 10 kilo.

Az igazgatóság további felszólitásáig az első küldemény amazoknál ne haladja meg az 5000 darabot, az utóbbiaknál a 100 kilót.

Kivételt képeznek oly gyümölcspéldányok, melyek hazai gyümöcsfa-tenyésztők által a gyümölcsfákat venni ohajtó közönségnek bemutattatni szándékoltatnak és a melyekből egyes példányok is mintakép beküldhetők.

Ez esetben az eladó gyümöcsfacsemeték száma közlendő.

5. A bejelentés az ide mellékelt bejelentési iv egyes rovatainak pontos kitöltése mellett folyó évi szeptember hó 20 ig eszközlendő.

A bejelentett gyümölcs legkésőbb folyó évi szeptember hó 25-ig beküldendő.

A gyümölcs kosarakban vagy hordókban szállitandó. Minden kosárba vagy hordóba a kiállitó nevét, a gyümölcsfaj elnevezését és a darab számot vagy sulyt magában foglaló jegyzék csatolandó.

A kiállitók vasuti igazolványt nyernek, melynek alapján a vasuti szállitási dij 50%-nak elengedésére tarthatnak igényt.

6. Térdij nem fizetendő, a szükséges állványokat és asztalokat a muzeum igazgatósága dijtalanul szolgáltatja, hasonlókép a gyümölcskiállitásra szolgáló tányérok is ingyen becsáttatnak a kiállitó rendelkezésére.

A muzeum által eszközölt eladások és megrendelések után 10% jutalék fizetendő.

7. A muzeum igazgatósága a beküldött gyümölcs elromlása esetében nem nyujthat ugyan kártéritést, mindazonáltal megteendi mindazon intézkedéseket, melyek a gyümölcs jókarban tartására nézve szükségesek.

8. Azon gyümölcs, mely a kiállitás befejeztéig el nem adatott és a mely felett a kiállitó november hó 3-áig nem rendelkezett, elárvereztetni és a befolyó összeg 10% levonásával a kiállitó rendelkezésére becsáttatni fog.

Budapest, 1887. augusztus hó 25-én.

Matlekovits Sándor, elnök. — Németh Imre, igazgató.

Gyümölcs termelőink már is tekintélyes számának jó szolgálatot vélünk tenni, midőn az országos kereskedelmi muzeum első gyümölcsvásárának szabályzatát közöljük. Megyénk északi része gazdag mindenféle nemes gyümöcsben. Téli körténk, almánk a megye határain tul is keresett. Az ez évi termes pedig felette bő, de a helyi vásár kevés hasznnal jár. Majdnem ingyen adja a termelő s kinek nagy termése van, alig képes rajta tuladni. Ily körülmények között kapni kellene a kinálkozó gyümöcsvásár alkalmán. Ott külföldi vevők is megjelenvén, nagyobb termelők csekély postaköltség mellett jó vásárra számithatnak. A részvételt a legmelegebben ajánlhatjuk.

Értesités.

Miután a mult hó augusztus 8-án tartott gazd. egylet választmányi ülésen a titkári jelentés más fontos és sürgős tárgyak s az idő rövidsége miatt nem olvastathatott fel, szükségesnek látom azt, a tisztelt választmánynak s az érdeklődő ügybarátoknak tudomására hozandó, az alábbikban egész terjedelmében közleni.

Tisztelt igazgató választmány!

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, miszerint utólszor tartott választmányi gyülésünk óta, egyletünk működése terén a következők történtek, s a jegyzőkönyvi határozatok a következő mérvben hajtattak végre, ugyanis:

1. A gazdákat érdeklő mezőgazdasági mozzanatok a megyei két lap utján rendszerint s annak idejében tudomásukra hozatott.

2. A jegyzőkönyvi határozat értelmében a titkári hivatal a törzskönyvelés czéljat és eszmejét, a megyei két laputján a gazdaközönséggel megösmertette.

3. Az egylet ujjászervezése czéljából az alapszabály kidolgozásával megbizott szükebbkörü bizottság tagjainak, az eddig legtöbb gyakorlati eredményt felmutató gazdasági egyletnek — a Vasmegyeinek — alapszabályai, mintául a helyi viszonyokhoz átalakitva s kibővitve átadattak beható tanulmányozás és észrevételeik megtétele végett, kik ezt meg is tették, némelyike megjegyzéseit is feljegyezte. A bizottság összes tagjainak csak még egyszer kellett volna össze jönni, hogy az alapszabály még egyszer mindnyájuk előtt olvastassék fel, de biz az, ez ideig számos szorgalmazásom daczára nem történhetett meg. Azonban a vasmegyei alapszabály azon kevés kiigazitás és kibővitéssel, mely rajta tétetett, a czélnak teljesen megfelelő, mint ilyennek ajánlom elfogadását.

4. Az egylet pénze s vagyona a volt pénztárnoktól, a számvizsgáló s az átvétellel megbizott bizottság, illetve az ujabban megválasztott pénztárnok által még a mai napig sem vétettek át számos felhivásom és szorgalmazásom daczára. A számvizsgáló bizottsági elnök sohasem ért reá azt megtenni, az ujabb pénztárnok pedig, az egylet vagyonát s számadásait vonakodott által venni, mivel pénztárnoki állást oly világos kikötéssel fogadta el, ha neki az egylet számadásai, kivánatának megfelelőleg, adatnak át. S igy valójában maig sincs pénztárnokunk, az egyleti tagok tagsági dijjaikat s alapitványi kamatokat nem tudják hová fizetni, s az egylet kötelezett rendes kiadásait, ezen rendellenes állapotban nem képes fedezni, ez időszerint is már félévi fizetéseivel hátralékban van. Azért tisztelettel kérem az igazgató választmányt, miszerint ezen ügyben behatóan s haladék nélkül intézkedni sziveskedjék.

5. A szövetségbe lépett gazdasági egylet VI. nagygyülésén egyletünket az elnök és titkár képviselte. A többi kiküldöttek mind elmaradtak.

6. A füleki eke és szántásversenyen s a hegyi gépek kiállitásán egyletünk az elnök, Szeleczky Dienes, Vajda Ferdinand, Szabó György s a titkár által volt képviselve. Gömörmegye, a kiállitók közölt is részt vett, egy saját uj találmányu trágyázva sorvető gép által, mellyel egy lóval a legnagyobb hegyet is belehet a sorokban trágyázva vetni.

7. A hatvani gép- és gőzeke-versenyen egyletünket az elnök, Fáy Barnabás alelnök s többen képviselték.

8. A titkári hivatal még a következő irányban működött:

a) A községi hitelszövetkezetek létesitése czéljából, a legtöbb gyakorlati eredményt felmutató, legkönnyebben kivihető, s megyénk tényleges viszonyaihoz leginkább alkalmas torontálmegyei hitelszövetkezet összes munkálatát, atapszabályait elkérette, megszerezte, s azt beható tanulmányozás után, a helyi viszonyokhoz képest átdolgozta. S mintbogy a torontálmegyei hitelszövetkezet, az ottani takarékpénztár közvetitésével van kivive, — s ott a községi hitelszövetkezetek — nagy helyesen — csak annyiban működnek, hogy az illető községek hitelszövetkezeti bizottsága a községi hitelszövetkezet egyes tagjainak hitelképességet állapitja meg, mely hitelképességért az összes községi hitelszövetkezeti tag, készfizető jótálló, s melyen belül a központi hitelszövetkezet minden aggodalom nélkül kölcsönözhet, s hogy a részvényes tagdijjakat szedi be s szolgáltatja illető helyére. — azonban a kölcsönöket minden egyes községi hitelszövetkezeti tag a központi pénztárból kapja. Azért ez irányban is értekeztem a legbefolyásosabb, s a legnagyobb takarékpénztári részvényessel (értvén a rimaszombati takarékpénztárat), s a nevezett munkálatokat által adtam neki tanulmányozás véget, — ki azt megtévén, ezután kinyilatkoztatta: hogy a hitelszövetkezet azon az alapon kivihető, s elfog követni mindent, hogy ahoz a rimaszombati takarékpénztár hozzá járuljon, s azt közvetitse. Kérném tehát egy szükebb körü bizottságot e czélra is kiküldeni, ki ezen ügyet tanulmányozni, s annak tanulmányozása után lebonyolitani fogná. S ezen bizottságban első sorban ajánlom Hanvay Zoltán urat beválasztani, kinél ezen ügy már is tanulmányozás alatt állt.

(Vége következik).

Tanügy.

Iskolai értesitők.

(V. közlemény.)

12. A tiszolczi alsófoku államiipariskola első értesitője az 1886—87-ik tanévről. Az állami ipariskolai gondnokság megbizásából közli ifj. Járossy Endre igazgató tanitó. Ez értesitőnek különös érdeket kölcsönöz nemcsak az igen csinos értekezés, melylyel az igazgató művét „az ipariskola, mint az erkölcsiség fejlesztője“ czim alatt bevezeti, de kiváló figyelemre érdemes maga az igazgatói jelentés is, mely az iskola immár 4 éves életén át vivott küzdelmeinek rövid bár, de hü leirásából áll. Különben ez intézetnek ha voltak, sőt most is vannak (már mint Tiszolczon) ellenségei, de nem kevésbbé voltak gyámolitói is. Utóbbiak közt — a kormány után — legtöbbet tett a rimaszombati járás erélyes főszolgabirája, az ipartanodai hatóság erkölcsi és anyagi eszközök által, a gömörmegyei közmüvelődési egyesület igazgató választmánya és tiszolczi köre. Az iskola ez évben három-, egy előkészitő-, I. és II. osztályylyal működött Hannák Manó áll. isk. okl. tanitó és ifj. Járossy Endre igazgató vezetése alatt. Az iskola tananyagát képezte: Szabadkézi rajz, irás és olvasás, számés mértan részben magyar, részben tót nyelven. — Volt összesen 91 növendéke, kik közül 22 — gyári munkás szülek áthelyezése miatt — időközben kimaradt, 1 meghalt, 3 felszabadult. A megmaradt 65 növendék közül a vizsgával együtt rendezett kézi munka kiállitásra tárgyakat 33 készitett, kik közül öten 1—1 forinttal, huszan 50—50 krral lettek szorgalmukért megjutalmazva, még pedig egy—egy postatakarékpénztári könyvecskén, mely gondolat dieséretére válik az intézőknek. A tanulók közüi 6-an tüntek ki jeles osztályzattal, és pedig az első osztályból, Zdják János molnár, Gottlieb József, Szlabej Márton asztalos, a harmadik osztályból Homolya Ferencz bodnár, Krivos Sámuel kerékgyártó, Simrák Pál bodnár tanonczok. Mulasztott órák száma 589, melyből 188 nem igazoltatott.

13. A jolsvai kereskedelmi tanfolyammal egybekapcsolt ipartanoda értesitőjét az 1886—87. tanévről, szerkesztette Jurin Samu igazgató, s első figyelemre méltó közleményét: „Mi legyen az ipartanodai rajztanitás végczélja?“ Laffcurse Ede ipart. rajztanitó irta, aki értekezésének végén azzal felel meg a felvetett kérdésre: „a rajz megkedveltetése, szép izlés fejlesztese s az önte-

---

Ön mondá: férjemnek nem lesz bántódása,
Hogyha beavatom veszélyes titkába ...“

Jó Carigli Alfonz válaszolni készül,
De Sámuellának szép arcza elkékül,
Karika gyürüje lepattan ujjárul ...
„Oh irgalmas Isten!...“ szól s a földre ájul — —

IV.

Ott, hol a havasok majd az égig érnek
S a hunok utódi, a székelyek élnek:
Rengeteg erdők közt, vén hegy oldalában,
Mogorva kolostor állott hajdanában.

A Johannitáknak volt e hely tanyája,
Itt zengett fel ajkuk buzgó zsolozsmája.
... Hol s merre pihennek? — hiába kérdezed,
Emlékűknek ma már nyomait sem leled.

Egyik holdvilágos téli éjszakában,
Szokatlan forrongás volt e szent magányban,
Lenn a komor sirbolt ki volt világitva,
A székely urakat nagy gyülésre hivta.

Nagy gyülésre hivta, piros asztal mellé,
Hogy lángoló lelkük itt olvadjon egygyé,
S közös akarattal, összevetett vállal
Tekintsenek szemközt, ka kell — a halállal.

— „Testvérim székelyek!“ — szólt Füzi Bertalan,
Jót remélni nekünk tovább már hasztalan.
Dicső nemzetem, haj, nyög, fetreng sebében,
Feljajdul rá a sziv a honfi keblében!

„Erdély fejedelme nem atyánk mi nékünk,
Mint csak zsarnok bánhat, ugy bánik mi vélünk.
Lerontja bizalmunk, hitünkben megingat,
A portának hordja összes javainkat.“

„S nekünk hallgatni kell, nincs jogunk panaszra,
Mert Báthory Kristóf nagy ur igy akarja!...
Oh, hazám, szép hazám, — sir bennem a lélek,
Árucikk lett büszke, fejedelmi széked!“

„Midőn a jó István, lengyelek királya,
A fejedelemséget reája ruházta:
Igérte, Stambultól megmenti a népet,
Habsburgi Rudolfnak esküszik hüséget.“

„S mit tett?... „Vakulj magyar!...“ gondolta magában,
Kibékült s uj urat ismert a portában.
Elszorul a szivem, hogy a székely vére
Hasztalan csorgott ki hazája földére!“

„Nem ugy, az égre, nem! — — Mig karunkat birjuk,
Trónod kárpitára e szavakat irjuk:
Le innen, büszke ur! ha igy bánsz mi vélünk,
Ilyen fejedelem nem ... soh'sem kell nékünk!“

Még alig ért véget Füzi láng-beszéde,
Már fegyveres őrök álltak szembe véle.
Mint rémes üvöltés, kietlen pusztában,
„Árulás!...“ „Árulás!...“ hangzott a kriptában.

— „Pártütők!“ — kiáltá az őrök vezére, —
„Foglyaim mindnyájan, az ország nevébe'! —
— „Vissza!“ — mondd Bertalan, s kardját suhogtatja,
„Szabadságát ingyen egy székely sem adja!“

Mint a medrét áttört zúgó folyam árja,
A feldühödt tömeg ugy rontott egymásra.
Huszonöt székelynek piros meleg vére,
Sürü cseppben ömlött a kripta földére. — —

Füzi Bertalannak sebboritott testét
A fejedelmi őrök rabbilincsbe verték,
Kinosan sziszegte kékülő két ajka:
„Verje meg az Isten, ki ügyünk' eladta!...“

V.

Halavány nő bolyong zivataros éjben,
Könyceseppek rezegnek beesett szemében.
Fehér a ruhája, piros a pártája,
Koszoru van téve kúszált szösz hajára.

Halálmadár rikolt a légből feléje,
Vérfagyasztó rege rejlik énekébe'...
Zuzfedte fagaly is csak azt mondogatja:
„Verje meg az Isten, ki ügyünk eladta!...“

Háborgó szivében pokol kinok dulnak,
Hangjai koronkint kaczágásba fulnak,
S mig fehér ruháját tépdesi, szakgatja,
Ily szavakra nyil' meg sáppadt, göresös ajka:

— „Fülmüle danája, lombok suttogása,
Játszi napsugárnak fényes ragyogása,
Alkonyati szellő édes enyelgése.
Mondjátok ... mondjátok: mi történik „véle“?!...

Zivatartól tépett zugó hársfa lombja,
Tulvilági hangon nyögi, válaszolja:
„Szaladj csak, rohanj csak börtön fenekére,
Meglátod, megtudod: mi történik „véle“!...“

Börtön fenekére tőke van letéve,
Hóhér pallos vár a székely ur fejére ...
A pokoli művet ittas czigány végzi —
Igy jár, ki az ingó trónig akar lépni! — —

Sáppadt nő rohan a halottas szobába,
Megrázza a lelket, göresös kaczagása;
Tépett koszoruját magasra emelve
Tébolyodtan dől a csonka holttetemre.

Aztán szép karával hően átszoritja,
S merevült ajakát bús szavakra nyitja:
„Verje meg az Isten azt a fejedelmet.
A ki meg nem adja az igért kegyelmet!...“

— — — — — — — — — —

Sok év mult azóta; a Füzi vár népe
Csendesen aluszik álomtalan éjbe'....
De, hogy ne feledje emlékük' az élő,
Most is beszél róluk a „székely regélő.“

Paál Gyula.

vékenységre való vezetése képeznék az ipariskolai rajztanitás végczélját s ebből kifolyólag az ipar felvirágoztatását.“ Ismertetve van 2) az ipartanodai bizotság és a tantestület névszerint (4 tanitó, 2 hitoktató). — 3) az ipartanoda 4 oszt. mult évi tanterve, osztályonként — 4) az órarend, 5) alatt az igazgatói jelentés van közzé téve, a tanév lefolyásáról, ismertetve van továbbá 6) a tanulók névsora és osztályzata (a) előkészitő osztályban 32, — b) az első évfolyamban 32, — c) a második évfolyamban 25. — d) a kereskedelmi tanfolyamban 6 tanitvány) — 7) statisztikai adatok (23 iparág, 96 tanitvány), a tanonez kiállitás, 70 tanuló vett benne részt, s jutalmat nyertek: Glósz Gyula szürszabó tanonez vörös czifra szüreért, Kristófik András szattyános tanuló, finom — a kesztyübőrhöz hasonló — elkészitett szattyánbőreért és Matasz István kolompos inas jó kolompjáért, — 9) alatt figyelmeztetés foglaltatik, mely szerint a jövő tanévre a beiratás e hó első napjaiban az igazgatóságnál történik. („R. H.“)

Hirek és vegyesek.

Kinevezés. A rimaszombati kir. törvényszék elnöke Balogi György ügyvédjelöltet ugyanazon törvényszékhez díjas joggyakornokká nevezte ki. — Ján Géza joggyakornoket pedig hason minőségben a törvényszéktől a rimaszombati kir. járásbirósághoz helyezte át.]

Előléptetés áthelyezéssel. A „R. H.“ közlése szerint Zsembery Tivadar rozsnyói bányabiztos főbányabiztossá neveztetvén ki, az iglói bányakapitányi hivatal vezetésével lett megbizva, s helye Valkovics Antal iglói bányabiztossal töltetett be. Előbbeni a dobsinai jégbarlangnak villamos világitásra lett berendezésével, s müvészies zongora játékával tett megyénk közérdekei előmozditása körül maradandó becsü szolgálatokat.

Klenócz nagyközség jegyzőeül Szentpétery Géza betléri körjegyzőt választotta meg, aminek annál inkább örülünk, mert benne nemcsak szorgalmas, alapos képzettségü tisztviselőt, de tiszta jellemü magyar hazafit üdvözölhetünk azon a helyen.

Zsembery Adolf veterán tánczmesterünk, táncztanitását ez idén, a szokástól eltérőleg november hó első napján kezdi meg, mire már most is felhivjuk a szülők figyelmét.

Körjegyzői vizsga tartatott e hó 7-ik napján megyénk e czélra kiküldött bizottsága előtt. Nyolcz jelölt közül hat egyhangulag, egy szótöbbséggel képesitetett, egy pedig a vizsga ismétlésére utasittatott.

Jutalomjáték. Krasznayné Vilma, kinek itteni szereplésére közönségünk élénken és szivesen emlékszik vissza, s ki rokonszenves megnyerő játékával, már több izben megyőzött arról, hogy ritka kedves naiva, s hogy a társulat egyik diszét képezi, f. hó 13-án, kedden tartja jutalomjátékát. Szinre kerül Almássy Tihamér legujabb, kedvelt énekes bohózata, „A szobacziczus,“ mely a népszinház állandó müsordarabja. Felhivjuk városunk és vidéke közönségének szives pártoló figyelmét ez előadásra, annyival inkább, mert e darabban — mint tudjuk — tág tere nyilik a jutalmazandónak tehetsége érvényesitésére.

A fenyképek szinezését ma már a legnagyobb tökélyre viszik a mesteri kezek. E szinezés nemcsak az arczképekre, hanem a különféle genreképekre is kiterjed, és egykép gyönyörködteti a szemet. Ily szinezett képeknek csaknem egész tárlata látható Andrássy Mór jeles fényképészünknél, ki nem kiméi sem időt, sem fáradságot a képek valóban gyönyörködtető szinezésében, melynek kivitele igazi müvészi kezekre vall, s jól kifejlett müizlésről és szakértelemről tesz tanubizonyságot. A képek — megtekintés végett — mindenkor a közönség rendelkezésére állanak a fentjelzett fényirdában, s részünkről csak ismételten felhivjuk városunk és vidéke közönségének figyelmét e müvészi kivitelü képekre, melyek megtekintésekor mi nem győztünk eléggé gyönyörködni.

A Gömörmegyei magyar közmüvelődési egyesület javára e hó 1. napján tartott szini előadás anyagi sikere 21 frt 5 kr. bevétel mellett 5 frt 95 kr. — — — deficzit (hiány). Ennyi maradt fedezetlenül az igazgató kész kiadásaiból. Pirulva vettük tudomásul.

A tanitó jutalma. Lapunk egyik barátja megható jelenetnek volt közelebb tanuja a feledi temetőben, hova séta közben gyermekzokogás hangjai vezették egy sir elé, melyet egész csoport iskolás leány vett körül, virágokat és forró könnyeket hullatva annak hantjain. E gyermekek egykori tanitójuk, Lenkey János sirjára vittek koszorukat. Derék gyermekek! Tanulhatnának tőletek a nagyok is!!

Jolsva veszedelme. Alig hogy a Losoneczon egy hét óta gyakori tüzesetekről értesülénk, Jolsváról azon elszomoritó hirt vesszük, hogy ott e hó 4—5 napja közti éjjelen nagy mérvü tüzvész pusztitott, telemésztve azon utcza sor épületeit, melyek a kaszárnya és a Hoffmannféle kereskedés közti téren állottak. A tüz keletkezésének okát eddig még nem lehetett kipuhatolni, s csak gyanitják, hogy bosszuból eredő gyujtogatás következménye. Az eset részletei különben még nem ismeretesek előttünk, csak az jutott még tudomásunkra, hogy a pusztitó elem megfékezésénél a jolsvai tüzoltók nagy önfeláldozással töltötték be hivatásukat.

Vörös kakas. F hó 6-án éjjel 11 órakor a harangok kongása verte fel Losonez város békés lakosait álmukból. A temető alatt egy ház gyuladt ki, de a hamar ott termett tüzoltóságnak azonban sikerült a tüzet gyorsan elfojtani. Mire elfojtották, már akkor ismét egy ujabb tüzet jeleztek, egy jégverem gyuladt ki, ezt könnyen szétverték s mindnyájan nyugodni tértek. Éjfél után ¼-re ismét megkondult a harang, ekkor a város másik részén Szilassy István pajtája borult lángba, ámbár a tüzoltók gyorsan ott termettek, csupán a pajta körül levő gazdazági szereket menthették meg. A pajta, mely mintegy 2000 csomó buza, 100 mm. széna, s különböző gazdasági szereket tartalmazott, a lángok martaléka lett, a kár 12—13 ezer frtra rug. Ez nem volt biztositva, a cséplést 7-én akarták megkezdeni. Már mindnyájan azt hittük, hogy ezzel vége lesz a tüznek, mely gyujtogatásból keletkezett, midőn 7-én d. u. ¼2-kor Tugáron Szabados Mihály jómódu gazda háza gyuladt ki a padláson, a még mindég a szomszédban levő tüzoltók védő szereikkel rohantak a vész helyére, s mintegy 5 órakor sikerült egészen lokalizálni a tüzet, itt 3 ház égett le a melléképületekkel együtt. Egy szegény molnár szintén ebben a házban lakott s mindenét elvesztette, az övéből semmit sem lehetett megmenteni, a kár mintegy 4—5 ezer frt, mely a biztositásból némileg fedezve van. 8-án este 11 órakor a szomszéd L.-Apátfalán gyulott ki egy ház. Ámbár az őrség megszaporittatott s az őrjárat mindenfelé czirkált, éjfél után ismét megkondultak a vészharangok, mely alkalommal a vásártér végén levő Duschek-féle házat gyujtották fel s a mellette levő házzal együtt leégett. Ilyen állapotok vannak Losonczon, hogy ki lehet a gyujtogató, azt mindeddig nem sikerült kipuhatolni, sőt még gyanitani sem.

Czirkusz érkezett városunkba e hó 7-én, egy Donett nevü „igazgató“ vezetése alatt, akinek sikerült rendőrségünktől előadási engedélyt nyerni akkor, midőn szinészeink minden elismerésre méltó tehetségük buzgalmuk mellett is közönségünk nagyobb része által a szó teljes értelmében tengődésre vannak kárhoztatva. Az adott engedély tegnapelőtt visza vonattatott ugyan, s igy a „magasabb mutatványok“ — legalább egy ideig — már nem nyujthatnak több „müélvezetet,“ hanem azért még sem volt közönségünknek szüksége azon összehasonlitásra, mely e hó 8. napján a szinház és czirkusz látogatóinak száma között tehető volt. Szinészeinkre csak ugy ásitott az üres „ház,“ mig amott nagy közönség ostromolta meg a pénztárt, hogy tanuja legyen nehány tesoványodott, szánalmas kinézésü két és négy lábu alak, meg egy csikasz fekete medve erőlködéseinek. No de hagyjuk békén menni a jámborokat, mi pedig higyjük el, hogy közönségünk ha nem sajnált idegenektől, nem vonja meg ezentul a hazaitól, szinészeinktől sem a — — — kenyeret.

Relytélyes eset. Bernát Gyula helybeli lakos czövekfalvai birtokán alkalmazott egyik bérese e hó 3—4-dik napja közti éjjel — állitólag — borzvadászatra ment a várgedei határba, hol napkeltekor átlőve, élettelenül feküdve találtatott meg. Hullája — boncolás végett a helybeli közkórházba szállittatott, s meg lett állapitva, hogy a lősebet nem közelből, jól czélzott fegyver töltése okozta. — A tettes neve, habár megindult a szigoru vizsgálat, kideretve nincs, s igy az sem, hogy a szerencsétlen valami boszunak avagy vigyázatlanságnak lett-e áldozatává.

Agyonrugta a ló. Bobák István kocsis gyereket e hó 6. napján a puszta szabadkai korcsmáros istálójában, — amint a kissé szilaj állat körül vigyázatlanul forgolódott, — s habár a helybeli közkórházban minden lehetőt elkövettek megmentésére, sérületébe más napon bele halt.

A gömörmegyei általános tanitó egylet — választás utján következőleg alakittatott meg, elnök: Rőczey István, alelnök: Droppa József és Jurin Samu, főjegyző: Perjéssy László, aljegyző; Ocskay János és Ertl Heribert, pénztárnok: Ocskay János, könyvtárnok: Törköly József, a választmány rendes tagjai: Dövényi János, Flentisz Endre, Kis Jenő, dr. Lovassy Sándor, Mariányi Antal, ifj. Nagy Lajos, póttagok: Kadlecsovics János, Kardos János, Mokos Károly. Az egylet központja, ujabbi három évig, Nagy-Rőcze leend. Fölemlitjük még itt, hogy a közgyülés alkalmából tartott mükedvelői előadás 347 frt bevételből az Eötvös-alapnak, s a gömörmegyei tanitók segélyalapjának 100—100 frt jutott.

Verekedés. A helybeli katonai laktanya épitésénél alkalmazott kőmüvesek egyike, Károly Lőrincz, kelleténél kissé többet élvezvén a „jó“-ból, összetüzött Oláh György napszámossal, s rövid vita után őt ugy főbe ütötte, hogy rögtön elterült. A sérültet kórházunkba szállitották, hol is kapott sebéből gondos kezelés folytán már kiépült, s tegnap gyógyultan hagyta el a kórházat.

Nagy tüzvész pusztitott ismét a közelebbi napokban hazánk területén. E hó 2. napján délelőtt a hontmegyei Bajtha község-, 4-ikén d. u. 6 óra körül pedig Veszprém városa állott lángokban. Bajthon hetvennárom lakház égett le pár óra alatt, minden melléképületeivel s a begyüjtött összes idei terméssei együtt. Itt 200 ember lett koldussá, kiknek sorsát még ijesztőbbé teszi a közeledő tél. Mi lesz velük kenyér és hajlék nélkül? Veszprém pusztulása még iszonyubb; kétszáz háza égett le e városnak esti 7¾ óráig, a nélkül, hogy megtékezni lehetett volna a vészt, mely kétszázezer forintnál több anyagi káron kivül még három emberi életet is magával ragadott. A tüzet mindkét helyen felügyelet nélkül hagyott gyermekek, játék közben idézték elő. Tehát ujból megrendítő két példa annyi után! Ugyan fogunk e valahára okulni? Tüzvédelem, óvodák, biztositás ügye: mikor lesztek fölkarolva megyénk községei nagyobb részében is?

Szinházi müsor. Vasárnap, szeptember 11-én Jászay Erzsi k. a. vendégjátékául: Az igmándi kispap, népszinmü. Kedden, 13-án Krasznayné M. Erzsi jutalomjátékául, itt először: A szobacziczus, énekes vigjáték. Szerdán, 14-én először: Agglegények iskolája, vigjáték. Csütörtökön, 15-én Bagi Gyula jutalomjátéka. Szombaton, 17-én először: Az emberirtó. Zola Emil világhirü szinmüve. Előkészületre kitüzettek: Aranyhalak. Uj vigjáték. A lőcsei fehér asszony. Szinmü, Jókai Mór nagyhirü regénye után irta Báthory.

Nemet szinház Rozsnyón. A „Kaschauer Zeitung“ közelebb azt irta, hogy a kassai német szintársulat Rozsnyón akarja bevárni a Szepességen ez őszszel kezdődő szini idényt. „ejnye beh jó!“ De föltesszük Rozsnyó minden rétegében magyarrá lett közönségéről, hogy e — vele szemben sértő — kisérletet, ha csakugyan bele vágna a sógor, közönyével fogja megbüntetni.

Hamis egyforintosok. A belügyminiszterium figyelmezteti az ország hatóságait, hogy a közös pénzügyminiszterium értesitése szerint a legutóbb megsemmisitett államjegyek között a második kibocsátásu államjegyeknek mintegy háromszáz hamisitványát találták, melyek közül százkilenczven a magyar korona területéről, alkalmasint Delmagyarországból származott. A belügyminiszterium kötelességükké teszi különösen a délmagyarországi hatóságoknak, hogy kutassák ki a hamis egyforintosok terjesztőit. A hamisitványokon a középső mező magyar szövegének harmadik sorában „képezvén“ helyett képezyén van nyomtatva, a baloldali magyar szövegben pedig „kiadása“ és „áll.“ szavak helyett „kiadasa“ és „all.“ De vannak az igazi és hamis egyforintosok közt kevésbé feltünő különbségek is.

Pályadij uj nyeregszerkezetre. A porosz kir. hadügyministerium pályázatot hirdet olyan katonai uj nyeregmintára, mely a nyeregpárnával (Sitzkissen) kengyelszijjal, vassal és alsó hevederrel együtt 9 klgrammnál sulyosabb nem lehet. Az első dij 6000-, a második 3000 márka (3000 és 1500 frt a mi pénzértékünk szerint). A pályázatra szánt minták folyó évi november 30-ig, bérmentve, jeligés levéllel ellátva, a porosz hadügyi ministerium lovassági osztályához czimezve küldendők Berlinbe. A megjutalmazott müvek ugyanazon állam katonai kincstár tulajdonába mennek át.

Nyilvános nyugtázás.

A Berzétei ev. ref. egyházunk gyámolitására ujabban a következő kegyes adományok folytak be kezeimhez:

a) Dulházáról: Farkas Ábrahámné ő nagysága 10 frt.

b) Tornallyáról: Tornallyai Zoltán földbirtokos, s egyházmegyei világi tanácsbiró 5 frt.

c) Rozsnyóról: Nehrer László földbirtokos 5 frt.

d) Berzétéről: Valko László gépész 2 frt. N. N. 3 frt, összesen 5 frt.

e) Uzapanyiti ref. egyház küldeménye 1 frt 31 kr.

f) Kőrösi leányegyház gyüjtése 97 kr.

g) Csetnekről: Scholcz Adolf ivén 11 frt 62 kr.

Ezen utólsó pont alatt feltüntetett eredmény egyedül és kizárólag a Scholcz Adolf csetneki harangöntőmester érdeme. Lelke ösztönét követve ivet kért s gyüjtött, köszönet érte. E humánus, talpig becsületes férfiuval e becses lapok 29-ik számába ajánlata utján lett szerencsém megismerkedni, ki az ország, sőt mondhatni egész Európa nevezetesebb vas és fémöntődéit meglátogatván, respektálásra méltó szakképzettségre s gyakorlati ügyességre tett szert. Sok hányattatás után visszatérvén szülőmegyéjébe, vidékünkön egy uj iparágnak a harangöntészetnek ohajt lendületet adni. Ez idő szerint a Szontagh Pál csetneki rézöntődéjében öntögeti vigan a csengőket, edényeket és harangokat. Kompositói után gyönyörü minták kerülnek világgá. Itt keresztem őt fel s beszéltem el neki, hogy: van nekünk egy 9 (bécsi) mázsa s 10 font sulyu harangunk, mely 1793. óta egész 1857 ig ép és hiv nézője s tanuja volt egyházunk lefolyt történetének, mig nem nevezett évben egy lokalisálhatlan tüznek áldozatul esvén — ujra átöntetett. Hangja — mint hiveim beszélik — tiszta és csengő vala. De közel 10 éve, talán az ütő lejebb szállása és a huzerő fokozása folytán annyira megbasadt, hogy előbbi érczes, átható hangja egészen tompa és recsegővé vált.

E bajon segitendő jelent meg köztünk Scholcz ur. öt napi kitartó erős munka, sok kisérlet és számtalan nehézség után — legyen hála a mindenség urának — sikeresen elérte czélját. E lap tér szüke nem engedheti, hogy longum et látum leirjam a hasadás komplicált voltát, de annyit mégis megjegyzek, hogy a repedés tova sikamlása kivülről sok helyt alig levén észrevehető, felettébb nagy megfigyelést kivánt, hogy a futam irányát a mester meislia feltalálja és ne tévessze, aztán egy téves koppintás könnyen ujabb repedést idézhet elő s veszélyeztetheti az egész müvet sikerét. De Scholcz ur embere lévén müvészeknek, feladatát szerencsésen és derekasan megoldotta. Miután előbb körül stämmolta a harang hasadási irányát, abból jobb és balfelől 9 cm. magasságban, s 28 cm. szélességben, két hatalmas kalapácsütéssel két darabban 7³/₁₆ kg. sulyu félkörivü szeletet levágott, annak helyét szépen simára kicsiszolta, a betük közeit kitisztogatta, s ekkép e folyó hó 28-án tartott próbatételkor az egyház összes hivei teljes örömére és méltó dicsekedésére régi hangján egész diadallal megszólaltatta. Nagy vala a lelkesedés Berzéte izráelében. Ide jegyzem azt is, hogy az öszhang a két harang között mit sem változott. Szivünkből gratulálunk Scholcz urnak a nyilvánosság előtt is a kitünő sikerért, jólehet müve önmagát és mesterét legjobban dicséri. Szivünkből ohajtjuk, adjon neki az ur a szerencséhez több szerencsét. Zengje e harang az ő dicsőségét hosszu időkön át nekünk és maradékainknak!

Az ur áldó és védő karja nyugodjék a kegyes adakozók mindenikén!

Az eddig begyült adományok főösszege (miután az egy db császári aranyat egy ügybuzgó nő 6 frttal beváltotta) 613 frt 50 kr.

Berzéte, 1887. augusztus 31.

Batta György, berzétei ev. ref. lelkész.

Szinház.

Szombaton f. hó 3-án, Ohnet világhirü szinmüve „Sarah grófnő“ adatott elég nagy közönség előtt. A darabról sokat irhatnánk, vannak benne látnivalók, egyes jelenetek, egy-két epizód alak, de nincs benne igazi drámai élet, nincs semmi, mi lelkünket az igazság erejével ragadná meg, nincs benne költészet s a mü a maga egészében, — mint a hirlapok a premiére után találóan jellemezték — csak a drámaiparnak kápráztató productuma. Fáy Béla gondos, magyaros és szép nyelvezetü forditásában, A mi közönségünket a darab csaknem egészen hidegen hagyta, minek oka talán némileg a szereplőkben is keresendő, miután azokon meglátszott, hogy még nem tanulmányozták kellőkép szerepüket, mire egyébként idejük is alig volt még. A hősnőt Bokodyné játszotta elég helyes felfogással, de kevés erővel, mi azt idézte elő, hogy nagyfoku igyekezete mellett is — csak halvány képét nyujtotta az igazi jellemzésnek. Bokody mint Canalheilles tábornok csaknem minden izében korrekt alakitást mutatott be. Bagi Severac szerepének nem a legnagyobb sikerrel felelt meg, de voltak egyes, felette hatásos mozzanatai is. Krasznainé Blanche élettelen alakjába iparkodott életet önteni. Hálátlan szerepe azonban nem nyujtott elég alkalmat tehetsége csillogtatására. Tolnayné a tapasztalatlan leányt igen kedves, élvezhető modorban személyesitette. A komikumot Szabó (Therlot) és Szebeni (Frossard) elég sikerrel képviselték, különösen az utóbbi ügyesen játszott.

Vasárnap 5-én, a „Vadgalamb“ Gerő Károly népszinmüve. A vadgalamb, hanyatlásnak indult népszinmü irodalmunk egyik sikerültebb terméke. Ámbár ez is, mint valamennyi ujabb népszinmüveink csak kasszadarabnak lett irva, más szóval direkt a népszinház egyik primadonnája számára. És a Rieza szerepében egymaga is képes a darabot a müsoron fentartani. Tolnayné Riczája a lehető legkedvesebb volt, jól átgondolva, szépen alakitva. Különösen az első és második felvonásban azt a vad, daczos hangot, azt a kedves naivságot igazán pompásan eltalálta. Mellette Bokody Diesője volt kitünő. A Galand testvéreket Bagi és Szigeti elég ügyesen játszották, az utóbbi igen szépen énekelte a darabban előforduló gyönyörü dalokat. A szereplők száma annyi, hogy egyenkint felsorolva, több tért foglalna, mint a mennyit legjobb akarattal szorithatunk. Legyen annyi elég, hogy ezen előadás egyike volt a legsikerültebbeknek.

Kedden szept. 6-án Valliers vigjátéka a „Kölcsönkért feleség“ adatott. A darab a jó ötleteknek és komikus for-

dulatoknak egész láncolata. Rövid és tartalmas, szóval egy kellemes estét szerezhet az embernek, ha ügyesen játszák. S e tekintetben nem is volt okunk panaszkodni. A szerepek igen jó kezekben voltak, s a játszók dicséretesen állták meg helyüket. B o k o d y r ó l semmi uj felemliteni valónk nincs, olyan volt, mint rendesen. A r a n y o s s y mint Rissolin elemében volt. B a g i t ujolag figyelmeztetjük, tartózkodjék a gyors beszédmódtól s kölönösen annyi arczjátéktól, mely — mint ez este is — sokat levont gyakran jó játékából Szabó jó S a s. Szabóné igen kedves kölcsönvett feleség volt. Krasznainét is kérjük, hogy szokjék a szinházhoz mért hangosabb beszédhez. Gyakran az első sorokban is alig hallható távolabb pedig éppenséggel nem. Az előadás sikerült és egyöntetü volt.

S z e r d á n Berla bohózatos életképe a „H á r o m p á r c z i p ő“ került szinre. A darab előadása kielégitette a közönséget, bár a vén roué: Nachtvalter Gyula kitünő alakja, melyet Friese, a hires német komikus, valódi szalonszereppé alakitott, egészen elmosódott. A czipész-pár Flink (B o k o d y) és Léni neje (T o l n a y n é) kitünően megfeleltek várakozásunknak, bár előbbinek nem nyilt alkalma szokott humorát érvényre juttatni. Tolnayné, — mint rendesen — aranyos kedvében volt, s „aranyosan“ is játszott. Kellemesen, szépen énekelt, de a 2-ik felvonásban énekelt Ivanovici orosz keringőjét nem tartjuk sem oda, sem neki valónak, minthogy az egyáltalán nem énekhangra készült. A szinpadon lefolyó bucsut is módositani lehetett volna! B o k o d y n é (Stangelmayerné) igen jól játszotta kis szerepét, partnere S z a b ó (Stangelmayer) azonban nem elégitett ki. Annál kedvesebb volt aztán K r a s z n a y n é az operaénekesnő szerepében. Behizelgő, könnyed modorban tette élvezetessé szerepét, sőt igyekezett elpalástolni jegyese (Bagi) rideg félszegségét is. S z i g e t i mint Városházy elég jó alakitást mutatott be. Neje (Szabóné), továbbá a táncosnők Krasznayné, Szigetiné, Csékyné jól megfeleltek szerepük kivánalmainak. A r a n y o s s y — kitünő maszkkal — kissé élettelen alakot mutatott be. S z e b e n i változatos szerepeiben igen ügyesen mozgott.

C s ü t ö r t ö k ö n szeptember 8-kán Nagyapó. Igazán örülünk, hogy ezt a régi jó szinmüvet feleleventették, legalább van benne jóizü magyarság, ami az ujak közül sokban nincs meg. Bokody Peterdievel még egy levelet füzött már jó nagy koszorujához. K r a s z n a y n é volt B o k o d y mellett határozottan legjobb, olyan szeretetre méltó, ügyes szobalány volt, amilyen nem sok van. T o l n a i n é és S z i g e t i pompás hangnál voltak és szépen daloltak. A Bojti párnak (Szabó és Szabóné,) is sikerült kis szerepüket érvényre juttatni. Csak az utólsó felvonásbeli hirtelen szerepváltoztatással nem voltunk megelégedve, s nem tudtuk magyarázatát találni, hogy miért kellett Szebeninek a Bagi által elkezdett szerepet tovább játszani. Bagi ügyesen füllentett de Szebeni mellett nem bizonyitott Jakab sem, s a publicum nem is hitt neki. a+z.

Szerkesztői üzenetek.

B. B. Kénytelenek voltunk el halasztani közlését a folyó évnegyed végére.

Gy—y. Lapunk számára névtelenül, avagy álnév alatt küldött sorokat csak i s m e r t kezekből fogadunk el. Igy besorozzuk.

Felelős szerkesztő: RÁBELY MIKLÓS.

Magán-hirdetések.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban az alsó-rimasoron egy ujonnan épült ház, mely két szoba, előszoba, konyha, kamara, fatartó és padlásból áll, kedvező feltételek mellett azonnal kiadó.

Értekezhetni a feltételek iránt **Kusza János** tulajdonossal ugyanott.

Husmérési jog bérbeadás.

A rimamurány-salgótarjáni vasmü-részvénytársaság salgótarjáni gyári és salgó-bányai telepein lévő mészárszékekben gyakorlandó husmérési jog bérbeadására, — az 1888-ik évi január hó 1-től számitandó három, esetleg öt egymásután következő évekre — ezennel pályázat hirdettetik.

A marhahusra vonatkozólag **alap-ár** gyanánt a losonczi csász. kir. katonaság részére évről-évre megállapitott husár, — a többi husnemekre vonatkozólag pedig a salgó-tarjáni piaczi, illetve a helybeli bányatársulatnál érvényes husár — mérvadó, mely alapárak arányában fog évenként vállalkozóval a husár megállapittatni.

Vállalkozótól bérösszeg fizetés nem kivántatik, azonban tartozik biztositék gyanánt 1000 frtot megfelelő értékben letenni.

Ezen mészárszék évi forgalma 25 000 frt.

A gyári és bányai személyzetnek — előirt hitelre kiszolgáltatandó husérték minden hóban a beadandó számla szerint a társulati pénztár által fizettetik.

Ajánlatok f. évi október hó 1-ig alólirt élelmezési intézet igazgatóságához — hol minden e vállalkozásra vonatkozó egyéb feltétel megtudható, valamint bővebb tájékozás nyerhető — nyujtandók be.

A rimamurány-salgótarjáni vasmü részvény-társaság tiszti nyugdij-intézetének élelmezési üzlete Salgó-Tarjánban.

2—4

A putnoki uradalomban

kitünő minőségü trieurözött DEÁK-féle buza vetőmagnak eladó, ára pr. 100 klgr. 9 frt.

Bővebb felvilágositást ad

az uradalmi igazgatóság Putnokon.

3—3

Kiadó lakás.

Rimaszombatban a főtéren 3-ik szám alatt az első emeleti lakás, mely áll 4 szoba (kettő a piaczra szép kilátással) 1 nagy konyha, 1 szép nagy világos kamra, külön padlás és jó fatartóból, azonnal bérbe vehető. — Bővebbet szivességből **HAAS SALAMON** üvegkereskedő urnál, főtéren 5. sz.

Árverési hirdetmény.

1315. sz. — Nagy-Rőcze r. t. város tulajdonához tartozó királyi kissebb haszonvételek és pedig:

1. Italmérési jog bent a városban, mely 3 városi és egy magán épületben gyakoroltatik.

2. Mészárszék vágóhiddal és hozzátartozó jégveremnek fele.

3. Fürdő helyiség italmérési joggal a szeszárulás kizárásával, 1888-ik év január hó 1-től kezdve, három egymásután következő évre **folyó 1887-ik évi szeptember hó 26-án d. e. 9 órakor** a városház tanácstermében megtartandó nyilvános árverésen bérbeadatni fognak.

Az árverési föltételek alulirott polgármesteri hivatalnál bármikor megtekinthetők,

Kelt Nagy-Rőczén, 1887-ik év augusztus hó 26-án.

2—3 **Stefancsok Károly,** polgármester.

Alapittatott 1816-ban.

Seltenhoffer Frigyes fiai

legelső magyar, cs. k. szab.

tüzoltó-szerek, gép-szivattyu, kutgyára, harang- és érez-öntöde

Sopronban.

Ajánlja a t. községi előljárók és t. gazdaközönség b. figyelmébe, saját soproni gyárában készült legjobb szerkezetü és legnagyobb munkaképességü **tüzifecskendőit,** minden nagyságban,

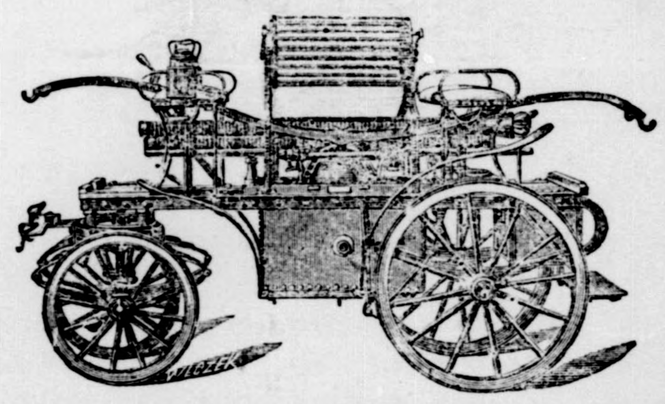

ugyszintén **göz-szivattyu-** és **tüzoltó felszereléseket legolcsóbb árban;** elfogad továbbá **harangöntéseket** és minden e szakmába vágó gépezetek készitését és javitását. — Minden általa készitett gép munkaképességéért és kitünő szerkezetéért **öt évi jótállást vállal.**

Mindennemü felvilágositással legkészségesebben szolgál felsőmagyarországi képviselője:

GESCHEIT BÉLA,

Putnokon és Tornallyán.

Kedvező fizetési feltételek.

Öt évi jótállás.

Hazai gyártmány.

HERCZ ZSIGMOND

gazd. gépgyára és vasöntödéje.

Clayton & Shuttleworth gépgyárának képviselője

Miskolczon.

Mindig készletben vannak

Clayton & Shuttleworth-féle Backer rosták.

3. sz. alsó záró szerkezettel, 8 szitával . .	92 frt.
5. sz. kettős záró szerkezettel, 11 szitával .	112 frt.
CP. jegyü záró szerkezettel, 10 szitával . .	72 frt.
CPD. jegyü záró szerkezettel, 10 szitával .	87 frt.
Zsákoló készülék tisztitó rostához	52 frt.
Uszögtisztitó	12 frt.

Eredeti Mayer-trieurök (konkolyozók),

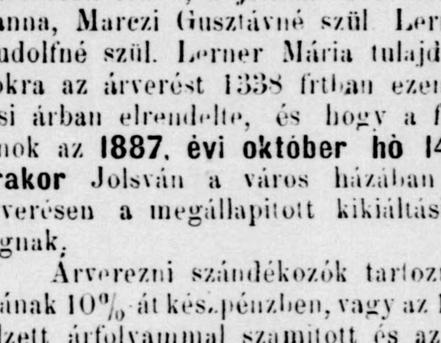

zabválasztók, osztályozók; **kukoriczamorzsolók** kézi, járgány és gőzhajtásra, **egy, két és három vasu ekék**, boronák, rögtörők, földmivelő eszközök: **uj „Universal Drill“ sorvetőgépek,** szórvavetők, szénagyüjtők és sajtolók: **szab. borsajtók és szőlőzuzók** a legolcsóbb árak mellett.

Gőzcséplőgépekhez

a m. kir. miniszterium által előirt **mentőszekrények** (kötszerek) darabonként 7 frt 20 krjával.

5—6

Gépgyáramban bármilyen **gépjavitások** pontosan és jutányos áron teljesittetnek.

Vasöntödémben bármilyen vastárgyak leöntését eszközöltetem.

Hirdetmény.

A nagyrőczei kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a **m. kir. kincstár** végrehajtatónak **Lerner Johanna s társai** végrehajtást szenvedők elleni 181 frt 02 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyrőczei kir. járásbiróság) területén lévő Jólsva város határában fekvő, a jólsvai 438. sz. tjkönyvben Lerner Johanna, Marczi Gusztávné szül Lerner Hermin és Bodnár Rudolfné szül. Lerner Mária tulajdonául bevezetett ingatlanokra az árverést 1338 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1887. évi október hó 14-ik napján délelőtti 9 órakor** Jolsván a város házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal szamitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagy-Rőczén, 1887. évi julius hó 12. napján.

A nagyrőczei kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Mihályi, kir. jbiró.

Makkeladás.

A Torna melletti **Szilasi** uradalmi erdőben ez idén termett és **250—300 drb** öreg sertésre becsült **hizlaló makk** szabad kézből eladó. Bővebb felvilágositással szolgál **Dull István,** ispán **Szilason.**

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje Kassán, eperjesi-ut 6. sz.

ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmeltartásával czélszerüen s gondosan gyártott jó hirnevü gépeit, nevezetesen:

Sorvető gépeket,
Szórvavető gépeket,
Ekéket, Boronákat,
Hengereket, Lókapákat,
Tengeri morzsolókat,
Borsajtókat és szőlőzúzókat;

továbbá mindennemü

Szivattyúkat,
Gőzgépeket és gőzkazánokat,
Szeszgyár-berendezéseket.

3—5

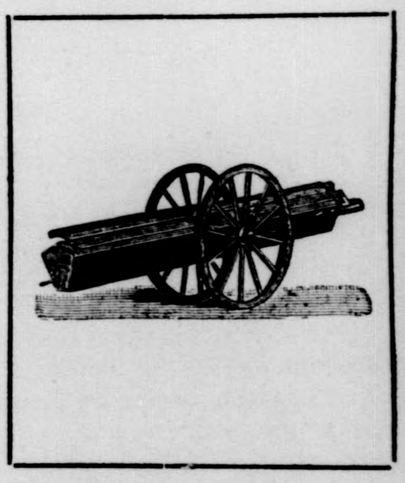

Gépeink, eszközeink és egyéb **gyártmányainkat készletben** tarjuk gyárunkban.

Gazdasági gépeink képes valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét kivánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Nyomatja és kiadja **Rábely Miklós.** Rimaszombat, 1887. (Losonczi-utcza 24. szám).